Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2026-536

21.5.2026

NOBA Bank AB (publ.)

Utlån

Avslagsplikt — kredittvurdering — refinansieringslån — pensjonsalder.

Klageren ble i 2023 utsatt for kryptosvindel. I et forsøk på å få tilbake pengene, ble han også utsatt for recovery-svindel. Som ledd i svindelen søkte han om et lån på kr 187 340 hos finansforetaket den 5.3.25. I lånesøknaden oppga klager blant annet at formålet bak lånet var refinansiering. På lånetidspunktet var klageren 66 år. Finansforetaket innvilget lånet etter en kredittvurdering som viste positiv betjeningsevne. Klageren anførte at lånet skulle vært avslått på grunn av hans betydelige forbruksgjeld og nært forestående pensjonering. Finansforetaket anførte at kredittvurderingen var forsvarlig og at det ikke fantes grunnlag for å anta at klager ikke kunne betjene lånet. Foretaket fikk medhold. Dissens.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 187 340

Saksfremstilling

Saken omhandler bankens plikt til å avslå en lånesøknad.

Klageren ble i 2023 utsatt for kryptosvindel og anmeldte saken til politiet i desember samme år. Politiet henla saken våren 2024. I et forsøk på å få refundert pengene, ble klageren utsatt for en svindel som involverte recovery-svindel, og søkte som ledd i svindelen om et lån på kr 187 340 med en løpetid på fem år den 5.3.25, formidlet gjennom Zensum.

I lånesøknaden ble det oppgitt at formålet med lånet var refinansiering. Klageren oppga å være fast ansatt siden 1.1.18 med en årlig inntekt på kr 1 080 000. Videre ble det opplyst om en månedlig leieinntekt på kr 5 000, et boliglån på kr 1 550 000, et billån på kr 66 000 og ingen studielån. På lånetidspunktet var klageren 66 år gammel.

Finansforetaket innhentet ytterligere dokumentasjon for kredittvurderingen. Fra Gjeldsregisteret fremkom det at klageren hadde fire kredittkort med en samlet kredittgrense på kr 238 000 og fire usikrede lån på til sammen kr 982 730. Lønnsslippene for de siste seks månedene viste en samlet utbetaling på kr 405 955 i netto. Skattegrunnlaget for 2023 viste en inntekt på kr 803 288 og total gjeld på kr 2 682 723. Basert på disse opplysningene foretok finansforetaket en kredittvurdering og konkluderte med at klageren ville hatt en månedlig positiv betjeningsevne på kr 9 330, med en nettoinntekt på kr 63 143, lånekostnader for eksisterende lån på kr 39 197, lånekostnader for nytt lån på kr 4 736, og kostnader til livsopphold på kr 9 879.

Finansforetaket innvilget deretter lånet.

Klageren har forklart overfor Finansklagenemnda at han skal gå av med pensjon neste år.

Klageren har i det vesentlige anført at lånet burde ha vært avslått fordi klageren hadde betydelig forbruksgjeld på søknadstidspunktet, og fordi klageren var nær pensjonsalder på lånetidspunktet, med planer om å gå av med pensjon under lånets løpetid. Videre har klageren anført at lånet skulle ha blitt utbetalt direkte til kreditor, ettersom klageren søkte om et refinansieringslån.

Foretaket har i det vesentlige anført at lånet ikke burde ha vært avslått eller frarådet, ettersom det ble gjennomført en forsvarlig kredittvurdering som viste at klageren hadde økonomisk evne til å betjene lånet. Finansforetaket viser til at flere av klagerens eksisterende lån hadde gjenværende løpetid på mellom 2,5 og 3 år, slik at lånekostnadene ville reduseres over tid. Videre påpeker finansforetaket at klageren ikke opplyste om planer om å slutte å jobbe eller andre endringer i inntekt i nær fremtid. Finansforetaket bemerker også at det er vanlig at enkelte personer fortsetter å arbeide etter fylte 67 år, og at det derfor ikke var grunnlag for å anta at klageren ikke ville kunne betjene lånet.

Når det gjelder anførselen om at finansforetaket skulle utbetale lånet direkte til kreditor, så kan ikke dette føre frem ettersom det ikke ble tilbudt et refinansieringslån, men et alminnelig forbrukslån. Videre hadde ikke klager i realiteten ønsket et refinansieringslån, men et lån som skulle benyttes i en recovery-svindel.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Nemnda har delt seg i et flertall og et mindretall i denne saken.

Finansklagenemnda Banks flertall, Trygve Bergsåker og Knut Bjerve, bemerker:

Saken gjelder kredittvurdering og eventuell avslagsplikt etter finansavtaleloven §§ 5-4 og 5-5 andre ledd for lån på kr 187 340 innvilget av finansforetaket i mars 2023. Et hovedspørsmål er betydningen av at klageren ifølge egne planer ville gå over i pensjon med nedgang i inntekt i løpet av lånets løpetid på fem år. Et annet spørsmål gjelder betydningen av at lånet, som ifølge søknaden skulle brukes til refinansiering, ble utbetalt til klageren og ikke til kreditorene.

Nemndas flertall ser det slik at kredittvurderingen var forsvarlig ut fra inntekt, gjeld og andre forhold slik disse var på tidspunktet for innvilgelsen av lånet. Klageren har ikke anført at kredittvurderingen bygde på uriktige opplysninger om inntekt og gjeld på lånetidspunktet. Flertallet vurderer bare betydningen av inntektsnedgang etter pensjonering.

Klageren var 66 år gammel da lånet ble tatt opp. Foretaket forklarer at klageren ikke opplyste om planer om å gå over i pensjon i nærmeste fremtid. I FinKN 2026-3 konkluderte nemnda med at det ikke var uforsvarlig å legge til grunn stabil inntekt frem til 70-årsalder når låntakeren selv ikke opplyste foretaket om planer om tidligere pensjonering. Også i den saken var lånets løpetid fem år, men låntakeren var ett år yngre enn låntakeren i den saken som nå er til behandling. Han gikk over i pensjon før fylte 70 år.

Flertallet mener at foretaket ikke hadde grunn til å regne med pensjonering før 70-årsalder. I mangel av andre opplysninger burde foretaket derimot ha regnet med at klageren ville være

pensjonist med lavere inntekt etter fylte 70 år, det vil si i det siste året av lånets løpetid. Dette kan likevel ikke føre til at lånet skulle ha vært avslått. Redusert inntekt ville bare gjelde en liten del av løpetiden. Flertallet vil også vise til foretakets opplysning om at tre av klagerens eksisterende lån hadde gjenværende løpetid på to–tre år på lånetidspunktet.

Låneformålet var ifølge lånesøknaden refinansiering. Det følger av Finanstilsynets rundskriv Praksis for lån til forbrukere av 2024 punkt 6 at lån til refinansiering skal utbetales direkte til kreditorene. Dette gjelder selv om kredittvurderingen er gjort etter vanlige regler og rutiner, ikke etter særreglene for refinansiering. I denne saken ble det aldri etterspurt eller opplyst hvilken gjeld som skulle refinansieres. Kredittvurderingen ble gjennomført etter alminnelige regler. Lånebeløpet ble utbetalt til låntakeren.

I FinKN-2025-1089 ble refinansieringslån som ble utbetalt til låntakeren og ikke direkte til kreditor, lempet med 25 % i form av erstatningsansvar for foretaket. I den saken var det kjent for foretaket hvilken kreditt som skulle refinansieres, men partene valgte likevel utbetaling til låntakeren, som brukte lånebeløpet til annet formål. Dette skiller saken fra den den saken som nå er til behandling, hvor kreditt som skulle refinansieres aldri ble identifisert.

Selv om foretaket kunne ha spurt klageren om refinansiering som låneformål når dette var opplyst i søknaden, finner nemndas flertall at saken ikke er sammenlignbar med FinKN 2025-1089, hvor refinansieringsformålet var klart, men foretaket bevisst valgte å overlate innfrielse av tidligere gjeld til låntakeren. Når klageren ikke oppga gjeld som skulle refinansieres, og kredittvurderingen ikke ble foretatt med forutsetning om refinansiering, mener flertallet, under noe tvil, at låneforpliktelsen ikke kan lempes begrunnet med utbetaling direkte til klageren.

Nemndas mindretall, Eirinn Landgren, bemerker:

Mindretallet er uenig i flertallets konklusjon i utbetalingsspørsmålet.

Det følger av Finanstilsynets rundskriv om praksis for lån til forbrukere pkt. 6 at lån til refinansiering skal utbetales direkte til kreditorene. Formålet er å hindre at kunder med flere lån får økt totalbelastning. Dette formålet gjør seg gjeldende uavhengig av hva kunden faktisk har tenkt å bruke pengene til.

Flertallet legger avgjørende vekt på at klageren ikke oppga hvilken gjeld som skulle refinansieres, og at foretaket derfor ikke hadde plikt til å utbetale direkte til kreditorene. Mindretallet er ikke enig i dette. Foretaket hadde etter rundskrivet en selvstendig plikt til å følge opp det oppgitte låneformålet ved å innhente opplysninger om hvilken gjeld som skulle refinansieres, utbetale direkte til disse kreditorene, og innhente bekreftelse fra kunden om at innfridde lån og kreditter skulle avsluttes. Disse pliktene påhviler foretaket uavhengig av hva kunden opplyser. At klageren i realiteten ikke hadde til hensikt å refinansiere, er nettopp en situasjon denne regelen er ment å fange opp. Ansvaret for manglende oppfølging lå hos foretaket, ikke klageren.

Mindretallet mener derfor at foretaket ikke har oppfylt sin plikt etter rundskrivet.

Det aktuelle lånet er for øvrig innfridd, og erstattet med nytt lån i annet finansforetak. Dette er etter nemndas praksis ikke til hinder for en konklusjon om lemping etter § 5-5 andre ledd. Det

kan for øvrig også være grunnlag for erstatningsansvar på alminnelig erstatningsrettslig grunnlag, uten at jeg går nærmere inn på dette.

Tatt i betraktning at klageren selv medvirket til tapet, riktignok under press fra svindlere, mener mindretallet at låneforpliktelsen bør lempes skjønnsmessig med 25 %.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Finansforetaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Knut Bjerve (bransjerepresentant) og Eirinn Landgren (forbrukerrepresentant).